

Christian Woldenberg Georg Amsel

Disputatio Iuridica De Calumniatoribus Et Iuramento Calumniae

Rostochii: Kilius, 1669

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740061526>

Druck Freier Zugang

Rechtsverbrechen
und Mord

RU für 1669

Christian Woldenberg, Präs.

Georg Amold, Rat

DISPUTATIO JURIDICA

De

CALUMNIA-
TORIBUS.

Et

JURAMENTO
CALUMNIÆ,

Quam

permiffu & fuffragio

Ampliffimæ Facultatis Juridicæ in alma

Rosarum Academia

SUBPRÆSIDIO

VIRI Nobiliffimi, Ampliffimi, Confultiffimi,

atque Excellentiffimi

DN. CHRISTIANI WOL-
DENBERGII, Crempâ-Holfati, Ph. J. U. D.

Decretal. P. P. Duc. Confift. Affefs. & Comitiss

Palat. Cafarei

Dn. Patroni & Præceptoris fui Obfervantiffimi

publicè examinandam propofuit

GEORG Umsel / Roftoch. Meclenb.

ROSTOCHII, Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typogr. 6. Octobr. An. 1669.

Dr. VINCENTO PACCU

DEO DUCE ET AUSPICE.

Necujus nomine ad omnia consilia omnesque actus cum religiosissimo Imp: Nostro progredimur *l. 1. §. cumque §. C. de V. l. E. l. 2. princ. C. de off. Pres. prat. Afric. & absque quo nihil unquam commodè geri potest Nov. 164. in princ.*

Proœmium

Disputationem scribentibus salubre consilium videtur propinare *l. 25. pr. ff. de liberat. legat. l. nam ad ea §. ff. de h. nempe ut præ aliis attingant ea, quæ sunt quotidiana d. l. 25. & utilitatem aliquam adferant. Nov. Leon 46. quæ verò ad nihil conducunt, contemnant, nec eorum ullam habeant rationem; d. nov. Et Aristippi responsum: Ea potissimum Juvenibus discenda, dicentis, quæ Viris maximè usui futura; & Seneca querela: Summam esse dementiam, in tanta temporis egestate supervacanea discere; fatuitatem summam, Jus abolitum, defœccatas antiquitatum quisquillas scrupulosè indagare, in non necessariis incanescere, & decisiones quæstionum, cotidiè occurrentium, ignorare. Quo pertinet illud Catulli.*

*Turpe est difficiles habere nugas,
Et stultus labor est ineptiarum.*

Id! mecum! hætenus pensavi; sedulo, & cum staret sententia, submittere aliquam materiam Istorum censuræ & examini, placuit in innumeris aliis, voluminosum Jus quas continet, & quasi medio ex profundo §. 2. proœm. insit. hanc de Calumniatoribus legi: quippe quæ in aliis bene multis vili quotidiana, & utilissima, tum jucundissima,

A 2

& scite

& scitu maximè necessaria. Quotus quisq; enim est, qui non rapiatur in ius? ita hodiè Prætoria fallacibus & malitiosis postulationibus personant, &, si accusare sufficeret, quemadmodum Ictus inquit, nemo nunc foret innocens. *Gothofred. ad l. ult. C. de accusat. & inscripti.* Ut verò commodissimè tradam singula, d. §. 2. *proam. Inst. methodum*, quâ impræsentiarum nitor, en tibi in sequentibus: primò excutietur Etymologia & origo vocis; dein homonymia & usus; postea examinabitur definitio, denique causa efficiens & materia, quam excipient requisita; postremò finis & poenæ, quibus subnectemus affinia.

At Vos O Superi, & Divum tu maxime Rector,

Da facilem cursum, atque audacibus annue captis.

DE CALUMNIATORIBUS

Thef. I.

Dicit Vlpianus in l. 1. D. de reb. credit. potio-rem rerum, at priorem verborum habendam rationem; Et Scaliger: oportere prius vocis usum cognoscere, quo provehamur in rei perceptionem. *exere. 1. de subtilitas. in pr.* quod ipsum sequor, & notationem nominis, de quo acturus sum, præmitto brevibus. Calumniatores itaque à calumniando, quæ vox aliquando generalissimè accipitur, trahiturque ad quemcunque malevolum; quo sensu Imperator officio Principis convenire ait, per legitimos tramites calumniantium iniquitates expellere. *princ. proam. Inst. h. e.* per leges & magistratus delinquentes coercere; l. 1. & t. t. ff. ad Sctum Turpil. *vid Hahn. ad Wesemb. h. t. num. 3.* Hinc omnes hi generaliter calumniatores vocantur; qui moras & frustrationes fraudulentas litium nectunt, qui in termino accusationi prosequendæ constituto non adsunt; qui in quacunque causa litibus alios per fraudem vexant; quique de re minima criminalem exordiantur litem. *Ant. Peretz. in prælect. ad C. h. t.* quales Advocati quidam, defendentes pessimas causas orationis fucos, optimas ingenii calumnia ludificantes, qui vocantur ab Aristophane in versis: ὀρθοφοιστικὸς Πανίστο δικομηλαίτωρος. Aliquando vero specificè, prout in rebus judiciariis usurpatur, & significat, per mendacium agere vel excipere, ad negotium alicui faciendum. l. 1. h. t. *Bernh. Schotan in enam. Jurid. eod.* quo significatu utitur etiam Paulus l. 1. *sens. cap. 5. & t. t. C. de jur. propt. cal. it. Cic.* nam quod antea te calumniatus sum, indicabo malitiam meam. *orat. ad Verr.* & descendit à calumnià

calumniā, propr. malitiosa interpretatio, delatio, ein verfälschung /
 vertehrung des Rechtes / der Worte; falsches angeben/oder verleumb-
 dung *Fab. in Lexic.* Ausonio Popma dicitur callida quædam fallendi
 ratio, cum malevolentia conjuncta. *l. 1. de differenti. verb.* quod pro-
 bat inscriptio Harmenopuli *περί Συκοφαντῶν καὶ τῶν Φλαγιά-
 συσεκόντων* i. e. de calumnia, & iis qui famosum libellum reperiunt.
promptuar. Jur. Civ. lib. 6. tit. 9. idque secundum Priscianum & Bedam,
 ab antiquo calvo, is, quod est decipio, frustror, qs. calvimonia,
 denn sie betrenzt die Leuth / indem sie mit Unwarheit berichtet / græcè
διαβολή, Ein böshafftiges auflegen / und wissendeliche vertehrung
 dessen / so von einem andern guter meinung geschehen ist. *Corvin. in Lex-
 ico.* inde *Sallust. apud Prisc.* *l. 10.* contra ille, inquit, calvi ratus, i. e.
 decipi. & illud Comici: ubi domi sola sum, sopor manus calvitur.
Casim. a. 2. Sc. 2. h. e. frustratur & decipit; quemadmodum Taub-
 mannus d. l. explicat. Et Jctus Gajus: Si calvitur, & moretur, &
 frustratur. *l. 233. de verb. signif.* Hinc appellati calumniatores, quia
 per fraudem & frustrationem alios vexarent litibus, inde etiam cavil-
 latio dicta. textus in *d. l. 233. h. e.* frustratio, deceptio; & calvitas. *l.*
29. §. in omnibus §. ff. mand. h. e. calliditas, deceptio, fraus. *Joh. Gœd-
 æus ad d. l. 233.*

Thef. II. Vidimus rubricæ etymon; restat, ut de Homonymia
 discipiamus. Ita vocabulum Calumniatoris vel criminaliter su-
 mitur, vel civiliter. *Arnold. Corvin. in aphorism. Digest. b. 1. Paul. lib. 1. sent. c. 5.*
Harpr. tract. crim. ad §. 10. Inst. de injur. n. 88. priorimodo eum denotat, qui
 falsa crimina sciens intendit *l. 1. §. 1. ff. ad Scitum Turp. Wesemb. in parat.*
n. 3. h. t. 11. C. de Calumn. & X. de calumniatoribus. posteriori eum,
 vel malâ fide litigat, & temerè controversiam movet. *l. 39. §. 1. ff. de*
liberal. caus. l. 6. §. f. ad Scitum Turp. l. si calvitur. 233. de V. S. proem. Inst.
in pr. vel qui pecuniam accipit, ut calumniæ causâ negocium faciat.
rubric. de calumniat. l. 1. in pr. & l. penult. ib. Arnold. Corv. posth. Pac. ad
hanc rubric. Wesemb. d. l. de quibus passim Lexicographi, & præcipue
Calvinus in verb. per calumniam petere. Adde & *Pardulphum Præcium*.
in Lexico jur.

Thef. III. His ita præcognitis ipsam definitionē aggredior, ductus
 erito illo, quod post Aristot. asserit *Mynsing. pr. Inst. de Just. & 1. num. 5.*
 scilicet optimam esse traditionem, à definitione quæ proficiscatur, per

244
quam plenè, quid res sit, intelligitur. Placet autem inter alias illa, quā calumniator dicitur ille, qui pecuniā accepit, aut aliud commodum sensit, ut sciens prudensque alicui fraudem in iudicio, civili privato, criminali publico, vel agendo vel accusando, vel excipiendo, vel defendendo negotium faceret, vel non faceret. *l. 1. l. 3. §. fin. l. 7 & l. pen. h. t. & l. 1. C. de juram. propt. calumn. dand.*

Dixi primò: qui pecuniam accepit, aut aliud commodum sensit; Et generaliter, idem est, si quid omninò compendii sensit propter hoc. *text. in l. 3. in pr. ff. d. 1.* Sive ergò in specie numerata ei sit pecunia, vel propterea res aliqua utenda data, vel minoris locata, vel vendita, vel sit obligatione aliqua liberatus, pecuniam accepisse dicitur. *per l. 1. in f. eod. vid. Myns. ad §. quadrupli. r. Institut. de action. n. 31. & 32.* quippe cum pecuniæ verbum simpliciter prolatum non tantum rem significet mobilem, & quantitatem, verum etiam rem immobilem, neque solum species & corpora, sed etiam jura, & universitatem *Joh. Goëdd. ad l. 5. de Verb. Sign.*

Dixi secundò: sciens prudensque ratio est, quia ignoratio iusta & probabilis nemini debet damnum adferre *§. item si 10. Institut. de mand. §. 1. In princ. Inst. de vi bon. rapt.* Ex quo inferitur: non calumniarium, cuius iustus intervenerit error. *l. 1. §. 3. ff. ad Sclum Turp. c. notandum. 8. causa. 2. quest. 3* puta quod existimaverit, se bona instantia uti & ad contradicendum valida. *§. 1. Inst. de pæn. rem. litig.* sunt enim contraria, verè & calumniosè accusare; qui per errorem accusat, neque verè accusat, quia errat: neque calumniosè, quia fallendi animus ei deest *Gorhofr. ad l. 1. §. 3. lit. q. ff. de Sclum Turpil.*

Dixi tertio: fraudem faceret. quæ vox denotat princeps requisitum calumniæ, videlicet dolum; cum non protinus calumniari dicendus sit, qui non probat, quod intendit; sed inquisitioni locus est, & arbitrari Judex debet, qua mente ductus ad accusationem processerit: Sunt verba *d. l. 1. §. 3.* Etenim in delicto voluntas attenditur. *argr. l. 20. C. ad l. Jul. de adult.* distinguuntque maleficia animus & propositum delinquentis. *text. in l. 53. in pr. ff. de furt.* Unde, si quis non animo & causa calumniandi, sed debiti nomine pecuniam accepit, vel animo transigendi; teneri hoc iudicio nequit. *2. Manz. ad §. quadrupli. Inst. de action. idemque est, si iusto dolore potius, quam calumniandi*

maniandi animo ad accusandum videatur progressus, ut sunt parentes liberique, qui suorum persequuntur injuriam. *l. in scdm 15. §. 2. ff. de scdm Turp. l. 2. & l. 4. C. de calumn. l. 2. C. de abolit. l. fin. ff. de pub. Jud. Wesembec. ad tit. de scdm Turpil. n. 3.* Similiter, si mater filii necem vindicet, *l. 2. C. h. t. filius necem prosequatur patris. d. l. 4. C. h. t.* Sed & extraneus heres, qui suspicionem, quam de morte sua habuisse defunctus cavit, exequitur, hoc nomine à calumniâ excusatus est, etiamsi non probaverit crimen, cum inter voluntariam accusationem & officii necessitatem heredis multum intersit *l. 2. in f. C. eod.* eadem ratione officii necessitas tutorem, curatorem, & fiscum, & obsequii ratio & vinculi & pietatis necessitudo proximiores à dolo excusant, uti *Dd. ad d. l. 2.* Si verò evidenter calumniatum deprehenderit Judex, legitimam ei irrogat poenam: Id quod pronunciando declarat; namque ita pronuncians, Non probasti; pepercit: dicens verò, calumniatus es: condemnavit. Et licet poenam tacuerit, tamen adversus eum legis exercebitur potestas *l. 1. §. 3. ff. ad scdm Turp.* Hinc est, quod ex præsumpta calumnia damnari neminem fas sit, sed constare debeat de dolosa & fraudulenta accusatoris mente; & si verisimilibus indiciis usus fuerit in accusatione, quantumvis probatione defecerit, calumniæ effugit poenam, nec detrimentum existimationis patitur ullum *per l. 3. C. h. t.*

Dixi quartò: in judicio, quia si extra judicium pecuniam ipsi dederim, ne calumniam mihi inferret, i. e. ne me spoliaret, aut verberaret, habet locum actio quod metus causâ. *Mysf. ad §. 25. Inst. de action. num. 37.* addidi: civili privato, criminali publico. Ita loquuntur *Dd.* nempe cum Judicium aliud civile sit, aliud criminale; illius finis est pecuniæ consecutio, hujus vindicta; diciturque civile privatum, quod ei soli competit, cujus interest, & cujus persecutio non nisi læso datur. *l. 8. §. 6. ff. mand. l. 30. §. 1. ff. de leg. Corn. de fals.* Criminale publicum, cujus persecutio cuivis ex populo datur, etiam non læso, & qui nullum privatum interesse habet. *§. 1. Inst. de pub. Jud. vid. Corvini posth. Pac. l. 2. def. 22, 23, 24 & 25. Cassp. Manz. ad princ. Inst. d. 1.* propriè vocamus, quod de atroci crimine, cujus vindicta ad Rempub. pertinet, publicè constitutum est. *Ludvv. in comm. super §. 1. Inst. d. 1.* & quidem Jure Civili, cum hodiè omnia Judicia criminalia publica videantur, & in omnibus ferè criminibus nunc per inquisitionem proceditur, quæ nota est publicorum Judiciorum, *Ex Claro Vinn. ad §. 1. Inst. de pub*

de pub. Jud. in illo, veluti actione pro socio, depositi, mandati, tutelæ dire-
cta non contraria l. 1. vers. qui pro socio. l. 6. §. mandati s. ff. de his qui not.
inf. in hoc. v. c. expilata hereditatis. l. 12. C. ex quib. caus. infam. irr. sepul-
criviolati. l. 1. ff. de sepulc. viol. turti actione, injuriarum, vi bonorum,
raptorum l. ult. de furt. l. ult. de injur. l. 7. de pub. Jud. Schnobel. in disput.
Pand. 3. th. 10. prout a. in diversis actionibus apparet, diversimodè et-
iam consideratur calumniator describiturque. In criminali actione
dicitur falsa crimina scienter prudenterque intentare l. 1. §. 1. ff. ad
Sctum Turpil. in civili verò, per mendacium & calumniam agere vel
excipere ad negotium alicui malitiosè faciendum t. t. C. de jur. propi.
calum. Harprecht. tract. crim. tit. de injur. num. 87. & 88. cum al. ibid. al-
leg. vid. thes. preced.

Dixi quintò: vel agendo, vel accusando, vel excipiendo, vel
defendendo negotium faceret. scilicet uti adversarium malitiosa lite
divexaret. quæ verba perspicua sunt, nec explicationis indigent. Se-
quitur, vel non faceret. putà quando reus paciscitur dato aliquo, &
se mavult à calumniis redimere, quam improbis & falsis postulatio-
nibus trahi, vel si ab alio acceperit pecuniam, ut ne faceret negotium.
l. 7. ff. b. t. nam non solùm qui pecuniam accipiunt, ut calumniam
struant innocentibus, hoc edicto tenentur, sed etiam alii, qui pecu-
niam accipiunt, ne calumniaentur. zas. Giphon l. 4. disput. 43. n. 21. Et
quocunque modò depectus quispiam sit, h' e. turpiter pactus l. 3. §.
2. eod. ut calumniosa abstinere lite, calumniosus esse dicetur, & tene-
bitur. Wesemb. ad h. t. n. 3. perindeque est, feceritne post pactionem,
alicui negotium, nec ne. d. l. 3. §. 1. id quod contra rationem juris
videtur constitutum, cùm oporteat crimina assumpto actu intelligi, &
subsecuto demum eventu. per l. fugitivum 225. ff. de V. S. Sed subest ali-
qua specialitatis ratio, & receditur à jure communi, sicut in aliqui-
bus obtinet. ex. gr. in crimine læsæ Majestatis §. 3. Inst. de pub. Jud. l. 5.
C. ad l. Jul. Maj. raptus. l. si quis s. C. de episc. & Cler. servi corrupti. l. 20.
C. de surr. §. 8. Inst. de oblig. quæ ex del. nempe quia delicta hæc valde
sunt perniciofa, & facile trahuntur ad exempla, in quibus punitur
affectus, & improbus conatus, licet eventus non sequatur. c. 4 extr.
de bigam. modò jam ad actum exteriorem perventum sit, & affectus
per signa demonstratus. Mynsing ad §. sed etsi 8. Instit. de oblig. quæ ex
del. n. 3. in f. namque cogitationis poenam nemo facile patitur.
vid. Casp. Manz. §. 3. Inst. de pub. Jud. n. 4. & 5. per l. 18. D. de pen.

Thef. 4.

Thef. IIII. Causa efficiens calumniae est commodum privatum, quod exinde calumniator expectat, quod vel in pecunia consistit, vel in quocunque alio compendio, quod quis propter illud sensit. *d. l. 3. in pr. ff. h. t.* namque privata utilitas aliquem calumniosè in iudicio negotium jubet facessere, quæ ad hoc, ut quis de calumnia suspectus revera sit, maximè necessaria est, *d. l. 3.* Et quamvis honestè pecunia, ne patiatur calumniam innocens, detur, tamen turpiter accipitur; ipse enim ultrò debebat continere manus, cohibere mentem, consilium, animum, ut abstineret ab huiusmodi calumniis: nam, quod accipit pecuniam, ne peccet, omnium verberò maximus est, & raptor, & fur manifestus, innocentes per fraudem & calumniam expilans. *vid. Hub. Giphani. l. 4. diff. Jur. Civ. 43. th. 13. 14.* turpiterque facit, qui pro eo pecuniam accipit, quod facere omnibus modis tenetur. *Gothofred. ad l. 4. & l. fin. C. de condict. ob turp. caus. Osterman. in ration. tit. de action. §. 25. in f.* Undè gratis debemus beneficere, non propter pecuniam. Sic intellige verba definitionis, faceret, vel non faceret. hinc sumenda explicatio. *l. & generaliter. 3. §. hoc edito 2. ff. de calumn.*

Thef. V. Objectum sive materia circa quam versatur calumnia, sunt in genere omnes causæ, quæ deducuntur in iudicium, & in quibus calumniosè vexari aliquis potest, sive causa sit civilis privata, sive criminalis publica. *vid. th. 3. princ. ib. dicend. 2.* nec distinguitur, utrum causæ illæ magni sint momenti, an vero exiguæ vel modicæ, nisi quod in his mitior calumnianti irrogetur poena, & extra ordinem puniatur officio Iudicis, pro qualitate admissi, sine periculo infamiæ *l. 5. C. h. t. l. 3. ff. ad sctum. Turpil.* in illis graviore poenâ adficitur, quippe major ejus est in gravioribus criminibus culpa. neque interest in causis primæ instantiæ, an in secunda instantia, nempe causâ appellationis calumnia fuerit facta. namque in similibus eadem ratio est; maximè cum in his causis omnibus iurandum de calumnia præstandum veniat; ubicunque ergò de calumnia juratur, ibi calumniam metui oportet, atqui non minus in causa appellationis, quàm in causis primæ instantiæ de calumnia juratur, cum sæpè etiam appellatio temerè & injustè fieri possit. *l. qui bona fide. 13. §. si quis stipulaturus. 12. ff. de damn. inf. Rosbach. in prax. civ. tit. de juram. calum. 50. n. 7. in f. Ayer. in process. Jur. histor. part. 1. cap. 11. observ. 2. n. 18. vers. decimò ampliatur.* Ergò. Huic objiciunt alii novell. 49. c. ult. ibique

B

Gloss.

Gloss. in verb. nequaquam. & auth. hoc sacramentum. inde desumptam, C. de iur. iur. propt. cal. existimantes, in causa appellationis super calumnia jurandum non esse, propterea quod iuramentum calumnie in una & eadem causa, ad totam causam præstari non nisi semel debeat, & causa appellationis una sit & eadem cum causa principali. l. unic. C. ne liceat in una eadq. caus. ser. prov. l. 4. C. de tempor. & reparat. appellat. seu conf. Can. si autem 19. vers. si quis in quacunque lite. causa 2. quest. 6. sed quàm malè, patebit nostra ex responsione; regerimus scilicet, causam principalem cum causa appellationis eandem quidem esse, putà quoad merita causæ, diversam verò separatamque, quatenus sunt diversa & separata iudicia; quippe aliud est primæ, aliud secundæ Instantiæ iudicium, utrobique alii sunt iudices, & alia quoque in pronunciando servatur ratio. can. Osius. 7. can. 6. quest. 4. can. si quis episcopus. 36. caus. 2. quest. 6.

Thef. VI. Requisita hujus calumniæ sunt. 1. ut calumniatus acceperit reapse pecuniam, aut aliud quid compendii pro pecunia. *per l. 1. §. 4. ff. de calumniat.* 2. ut fecerit hoc sciens prudensque, 3. ut fraudulento animo; hinc propter solam turpem voluntatem invidit aliquis in poenam calumniantium, qui accepit pecuniam, uti negotium faceret, licet reipsa nondum fecit; scilicet si hæc voluntas externis quibusdam indicis sit patefacta. g. e. qui venenum erant, ut patri daret, sed dare non potuit, parricida est, *ex l. 1. in f. ff. de l. Pompei. de parric.* & quando deventum est ad actum maleficio proximum, quando processum ad actum aliquem ordinatum ad ipsum factum, etiam exteriorem; nam solus tractatus h. e. cogitatio & intentio, ne quidem in delictis atrocissimis punitur.

Thef. VII. Finis est, ut vel agendo, vel accusando, vel excipiendo, vel defendendo negotium alteri fiat, vel non fiat. *l. 1. in princ. ff. de calumniat.* & consequenter innocens sub specie alicujus criminis malitiosa divexetur lite. *l. 8. ff. eod.* & licet eventus hic non securus sit, tamen sola spectatur voluntas, & sufficit animum habuisse & intentionem faciendi, quantumvis postea non perducta ad effectum fuerit calumnia. qua de re vide thesin. præced. 6. & super. 3. dicend. 5. & Cass. Manz. ad §. 25. Institut. de action. num. 12. Mynsing. eod. §. n. 29. & 30.

Thef. VIII. Effectus calumniæ est obligatio. Scilicet expectati juris est, obligationem quovis ex delicto nasci. Unde nemo mirabitur,

rabitur, calumniatores quoque obligari ad certam poenam; quippe cum lex universos obliget, vel ad obedientiam, vel ad poenam. nec obstat, quod consensus delinquentis quoad poenam nullus dari possit; quia consentire etiam putatur, qui vel scit, vel etiam scire debet, quod futurum est. *argt. l. si voluntate. 8. C. de rescindend. vendit.* Itaque, licet præcipua intentio delinquentis fuerit, malefacere saltem, non vero malè recipere; attamen cogitavit, consensitque, vel cogitasse tantum & consensisse præsumitur; ut si res malè atque secus, quàm opinatus erat, cesserit, puniretur. Hinc geminam obligationem concurrere in delictis, unam respectu legum delicta vetantium, alteram intuitu delicti ipsius,

Thef. IX. Ex hac obligatione nascitur actio calumniæ, quæ proponenda venit hoc modo: Actor coram Iudice comparet, & dicit cum Reo nihil sibi unquam negotii fuisse: Reum verò 20. aureos accepisse, ut sibi Actori litem moveret, scivisse vero, nihil se juris habuisse, ex quo Actori iudicium dictare possit; nihilominus tamen à Reo apud talem Iudicem Actorem sesquiannum vexatum; petere itaque se, Iudicis sententia pronunciari, Reum dictam pecuniam calumniosè, & contra juris prohibitionem accepisse, ipsumque condemnari, ut actori quadruplum ejus i. e. 80. aureos persolvat. *Oldend. class. 1. act. 10. Mynsing. ad §. 25. Institut. de act. in fin.* Datur ei, propter quem datum est, ut calumnia ei fieret. *l. 3. §. illud. 3. ff. h. t. adversus eum, qui ad hoc locat operam suam pro pecunia, aut alio quovis lucro, ut negotium alteri faciat.* Deinde etiam illi conceditur, quid dedit, ne fieret, & cujus nomine & mandatu datum. *l. 7. eod. Mynsing. d. l. n. 42. & 44.* Datur contra heredem, in id, quod ad eum pervenit. Nam est constitutum, turpia lucra ab heredibus quoque extorqueri, licet crimina morte delinquentium extinguantur. *l. ult. ff. ad l. Jul. Maj. l. 5. ff. h. t.* quia & Publicani in factum actione ex hoc edicto tenentur, nempe si turpiter versentur, & in teloniis concutiant. *l. 7. §. 2. eod.* Heredi non competit; quia sufficere ei debet, quod pecuniam à defuncto datam potest conditione ob turpem causam repetere. *l. 4. ff. eod.*

Thef. X. Causa hujus actionis delictum calumniæ est: probare autem debet Actor, reum accepisse pecuniam, vel jussisse dari alii, ut negotium faceret; dein, quod calumniosè acceperit, & dolo malo, vexandi adversarium, licet secutus nondum sit exitus, vel calumnia.

lunania. Et quoniam difficulter ostendi dolus potest, hinc conjecturis uti, & judiciis licitum est. *l. cum hi. 8. §. sed & personarum. ff. de transact.* Talia sunt, inquit Mynsinger, si causa, ob quam denud agit, inter calumniantem fuerit jam ante & adversarium composita & sopita; si nihil probaverit, si abs lite capta in criminalibus destiterit, & id genus alia. *l. 1. C. de advoc. divers. Judic. l. 3. in pr. vers. ideoque Divus. ff. de testib.*

Thef. XI. Poenæ, ad quas calumniatores obligantur, diversæ admodum sunt; aliæ de jure veteri, aliæ jure novo introductæ. Olim lex erat Remmia, vel ut alii legunt, Memmia, cujus Cic. in Rosciana & Cecinniana mentionem facit; item Val. M. lib. 3. c. 7. quæ animadvertibat in calumniatorem satis acriter; dum fronti jubebat literam K. vel C. inuri: quæ literæ Calumniatorem designare poterant, ut pote initiales hujus vocis. *l. 1. §. calumniatoribus. 2. ff. ad scdm Turpil. Gothofred. in not. ib. vid. l. calvitur. 233. ff. de V. S. & ibi Goedd. Alciat. id quod colligitur ex l. 13. ff. de testib. ubi viro integro non inscriptæ frontis dicitur habenda fides. vid. iterum Gothofred. ad §. hunc.* Postea prohibuit Constantinus maculari faciem, tanquam ad similitudinem pulcritudinis cælestis figuratam. *l. si quis in metallum. 17. C. de poen.* fuit & olim pecuniaria poena, sicut patet ex §. 1. Instit. de poen. rem. litig. quæ in civilibus tantum obtinuit, unâ cum infamia Peretz. prælect. in lib. 9. Cod. h. t. In publicis vero judiciis calumniantes similitudo supplicii deposcit ad vindictam. *l. fin. C. de accusat. & inscript.* seu poena talionis, cui subicitur calumniator, & ad quam initio accusationis certis solennibus olim se inscribebat accusator; ut constat ex *l. 7. C. h. t.* Quæ inscriptio dudum ab usu recessit; ne metu talionis absterreatur accusator. at ne impunitam fore noverint licentiam mentiendi, *d. l. ult. C. de accusat. & inscript. l. ult. C. h. t.* omnes & singulos comitatur infamia. *l. 1. vers. qui in judicio. ff. de his qui not. inf.* Tenentur etiam calumniatores lege Julia repetundarum *l. 1. §. 1. ff. h. t. l. lex Julia 7. ff. ad l. Jul. repet. judicio concussionis. l. 2. ff. de concussion. de falsis. l. 1. §. 1. ff. d. l. Cornel. de fals.* & sic variè pro modo & varietate delicti plectuntur, addita semper per Prætoris edictum infamiæ macula, cum in judicio publico calumniæ prævaricationisve causa quid fecisse judicati fuerint. *d. l. 1. ff. de his qui not. infam. l. 4. ff. de prævaricat. Hostiens. n. n. h. t.* notanter dico: si judicati sint; namque ita demum notatur calumniator, si fuerit calumniæ causa damnatus. *per l. 4. §. 4. ff. de*

ff. de his qui not. inf. vid. sup. ib. 1. dic. 3. Et his quidem nullius juris color veluti derivata excusatione proficit, non publica quidem abolitio, non privata, non specialis indulgentia, nec beneficium eos quidem generale subducit, quemadmodum *Imppp. Gratian. Valent. & Theodos. in l. 9. C. h. t.* Calumnia autem eo tempore coërceri solet, quo de causa principali presente accusatore judicatur, & quidem in eodem iudicio, sine nova instantia; Igitur, nisi tempore sententiæ conquestus sit de calumnia accusatus, postquam de causa jam iudicatum est, frustra agit, & contra consuetudinem & juris rationem, puniri accusatoris calumniam desiderat. *text. in l. 1. C. h. t.* Adde *Haerfolt. in adversar. action. p. 1. a. 19. n. 20.*

Thef. XII. Competit autem hæc actio in quadruplum, intra annum, idque exemplo actionis vi bonorum raptorum. ratio, quia, ut supra monui *ib. 4.* species quadam rapinæ est, & furti manifesti, per fraudem & calumniam innocentes expilare. *l. 1. ff. h. t. Wesemb. ib.* intra annum dico, quoniam pratoria pœnalis est, cujusmodi actiones intra annum tantum dantur. *pr. Inst. de pœnet. & tempor. act.* post annum in simplum; quod genus, etiam si pratorium, tamen perpetuo competit. *Manz. ad §. quadrupli 25. Inst. de action.* Finitur morte: quia mors omnia solvit, *Novell. 22. c. 20. pr. ibiq. Gothofred.* solvet etiam hanc actionem calumniæ, & quidem tam illius qui calumniam passus est, quam ipsius calumniatoris antè litem contestatam, quippe cum calumnia ante probari nondum potuit; post litem verò contestatam, morte ejus, qui per calumniam vexatus est, non aboletur; namque interest Reipub. ne delicta maneant impunita. *per vulg. l. ita vulneratus § 1. §. 2. vers. quod si. ff. ad l. Aquil.*

Thef. XIII. Differt Calumniator à Pravaricatore, quod hic ex utraque parte constitit, perdita sua causa *l. 4. §. pen. vers. pravaricator. ff. de his qui not. infam.* ille saltem ex alterutra; quasi varicator, quia causam suam adversario donat, & ex parte actoris in partem rei concedit, dictus à variando. *text. in l. 212. ff. de V. S.* quia vera crimina abscondit, colluditque cum reo, & translatitio munere accusandi fungitur; eò quod proprias quidem probationes dissimulet, falsas vero accusationes admittat. *Wesemb. in paratit. de pravaricat. n. 8.* metaphorà à vocula varices desumpta; de quibus ita Alciatus: noxiæ venulæ sunt in cruribus, quæ propter atram bilem insurgunt, quibus qui laborant, rectè ire nequeunt. Sic & hi, cum ex parte veri accu-

fatoris in partes defensoris deflectunt; quod faciunt, cum fallas exceptiones admittunt, & iustitiam causæ suæ deserunt, non rectè ire dicuntur. Differt quoque à Tergiversatore, qui in universum ab actione desistit, antequam reum peregit. *l. 1. §. 1. ff. ad sctum Turpil. subaudi, citra abolitionem. l. 2. C. ut intra certum tempus.* quippe nemo tergiversari creditur, cum hæc à Principe impetratur; namque poenam nullam meretur, quod sit auctore magistratu. *l. 7. §. 4. ff. de iurisdic. l. 4. pr. ff. de aqu. & aqu. pluv.* videtur autem destitisse, si intra præfinitum accusationis à Præside tempus reum suum non peregit. *l. 6. §. 2. ff. ad sctum Turpil.* quod in criminalibus biennium erat. *per l. 13. C. de iudic.* metaphora ex voce tergum derivatur; & propriè illos appellamus, qui terga vertentes adhuc tamen pugnant, nec sese victos fateri volunt.

Thef. XIII. Opportunè & commodè huc refertur quæstio, an & qualiter sine metu calumniæ desistere quis ab actione possit? Equidem, qui accusare vult, dato fideiussore cavere debet, se peracturum crimen, nec destitutum. Et certum est, dignum esse poenam eum, qui ad iudicium provocavit, & ceptum deserit per contumaciam. Unde, cum sit in arbitrio actoris, accusationem suam instituire, *t. t. C. ut nem. acc. vel agere cog.* si ante contestatam litem copiam sui non fecerit admonitus, Reo præsentì absolutio conceditur, litisque & sumptus itineris reddere absens tenetur, praterea que extra ordinem æstimatione Iudicis punitur. *per l. 3. C. de his qui accus. non poss. novell. 12. cap. 3.* idque propter nimiam temeritatem, & quia re indiscussa festinavit accusare; neque instaurare amplius accusationem omissam poterit, nec semel desertam repetere super eodem crimine. *l. 6. C. d. t.* non quod obstat exceptio rei judicata, cum res inter alios acta aliis non præjudicet. *t. t. C. inter alios acta vel jud. al. non noc.* sed quod indignum sit, queri sæpius super eodem crimine. Planè indubitati juris est, posse sine calumniæ præsumptione actionem quoque deferri, nempe si id fiat ex necessitate officii. *l. 2. C. de his qui accus. non poss.* vel iusto errore, vel iracundiæ calore, atq; abolitio obtenta à Principe sit, vel denique simplicitatis ratione. *l. 13. §. 1. ff. ad sctum Turpil. l. fin. C. eod.*

Thef. XV. Referri huc potest elegans dubitatio, quam ventilat Harprecht in tractu suo criminali, ad tit. de injur. an scilicet criminis aliquem accusans in iudicio, & non probans, actionem injuriarum

juriarum effugiat, si affirmat & doceat, ex communi famâ se percipisse, quod accusatus crimen designaverit? Equidem satis bellè Impp. in l. ult. C. de probat. sciunt, inquit, cuncti accusatores, eam se rem deferre in publicam notionem debere, quæ munita sit idoneis testibus, vel instructa apertissimis documentis, vel indiciis ad probationem indubitatis & luce clarioribus expedita. Quibus nisi instructi sint, dolo præsumuntur accusasse, & animo injuriandi, sicque legis severitas adversum illos exercebitur. c. 2. ext. de calumniat. Sanè, quod famam attinet, illa civilibus in causis multum attenditur, imò, si testis accesserit, plenæ, si nullus, semiplenæ probationis vim habens; puta in factis antiquissimis, ubi alia probatio haberi nequeat, secundum communem Dd. opinionem; secus in criminalibus, in quibus vanæ voces populi non sunt attendendæ, quemadmodum tradunt Impp. in l. 12. §. 1. C. de pæn: propterea quod fama nunquam perducatur ad liquidum, omniaque illa tradente. majora vero sint Q. Curt. g. hist. 2. Unde nec semiplenè ad torturam probat, nisi alia adjuncta indicia eaque sufficientia habeat. Plerumque tamen à dolo excusare solet, tum quia diffundi citius tota Regione possit, tum quia viritim sine auctore percrebescere. hinc poeta:

Fama malum gravius, quo non velocius ullum

Mobilitate viger, viresque acquirit eundo.

Id vero non procedit hoc in casu, maximè si validioribus argumentis & idoneis conjecturis probari dolus possit, nec fama tanti momenti est, ut certam doli præsumptionem valeat elidere. Sicut ex Mascardo refert Harprechtus d. l. Namque præsumitur verè dolus accusantis, quod non satis objectum crimen demonstraverit, neque usus istiusmodi probationibus, quales Impp. in antea allegata lege requirunt quotiens enim de vita hominis agitur, diligentius agendum est. l. addictos 29. C. de appellat. quandoquidem.

Nulla unquam de morte hominis cunctatio fera est.

Ubi namque majus periculum, ibi cautius quoque procedendum. text. in. c. ubi periculum. de elect. in 6. quibus adde, quod sæpius aliqua de re emanat fama, sola suspicione, & absque probabili causa contra veritatem non raro spargitur. l. fin. ff. de heredi instit. l. 28. de inoff. test. l. 11. §. 12. ff. ad l. Jul. de Adult. Igitur cum illo & aliis negativè concludo.

Tantum de hac materia; quam fufius pertractare animus quidem.

dem erat, at contra nixa est manifestissima tenuitas, quasi quodam obice salubriter destinata cohibens. Hocque eo magis, cum hodie hoc Edictum & Actio non sit in usu, sed si quæ talis Calumniæ occurrat, interesse peti & poena arbitraria infligi potest. Adde *Menocho*: 2. de arbit. jud. quest. cas. 322. & 360. *Siruv. Exerc.* 7. lib. 3. t. 6. th. 60. in fin.

Thef. XVI. Ad fine huic materiæ est Juramentum calumniæ, de quo operæ pretium arbitror brevissimè quadam libare, & coronidis loco adjungere. Equidem certi juris est, quod jurare liceat, primò cum Dei gloria agitur, veluti in religionis causâ & veræ doctrinæ, 2. privata vel pub. caritatis gratiâ, sic inter Regna & Respub. 3. in veritate 4. in Justitia, 5. in Judiciis imponente magistratu 6. cum omnis humana probatio cessat, etsi quæ similia. Uti omnes omninò Ethici docent.

Thef. XVII. Est vero Juramentum, sive Jusjurandum, sive sacramentum, inter quæ nulla est differentia, *Beuss. in tr. de jur. jur. p. m.* 17. n. 29. in genere invocatio Dei, qua petimus, ut sit testis nostræ asseverationis, & puniat fallentes. *post Cic. Manz. in comm. Instit. §. 11. de action: n. 2. Casp. Bartholin. in epit. philos. mor.* Cui consonat definitio Dn. *Schnobelii*: Jusjurandum est religiosa intentionis nostræ asseveratio sub obtestatione Numinis divini in testimonium veritatis & vindictæ perjurii. *dispr. 8. ad l. 12. & 13. Pandi* duas continet partes, invocationem scilicet pro veritate, & imprecationem sive vindictæ divinæ petitionem, si falsa sit assertio. Ex quo patet, per solius Dei nomen jurandum esse. *Exod. 23. 13. Deut. 6. 4. Matth. 5. 34. 35.* non autem per Ethnicorum Divos commentitios, per Sanctos, aut per Creaturas, per Solem, per terram & alios reprobos execrationis modos, qualiter olim juratum est, uti constat ex *Virgil. 12. Æn.*

Esse nunc Sol testis & hæc mihi terra precantis,

Et pater omnipotens, & tu Saturnia Iuno.

ne per hujusmodi juramentum transferatur ad creaturam honorificentia creatoris. *text. in c. etsi Christus. X. de jurejur.* illud namque idololatriæ est crimen, & acerrimè objurgandum. *c. considerata. c. clericum. 22. quest. 1.* Vide.

Thef. XV. II. Ratio Juramenti manifesta est, inquit Oldend. quum nullum sit præsentius testimonium, quàm divini Numinis, fit, ut tùm jurare dicamur, cum Deum invocamus testem, credendum est

est enim homines, qui aliquid frontis habent, divini nominis testimonium non falso invocatu-
ros.

Thef. XIX. Genera juramentorum tot sunt, quot sunt ea, de quibus juratur. Ut, veritatis, vel credulitatis, malitiæ, testimonii, purgationis. Item obligatorium, confirmatorium, probatorium, suppletorium, decisorium, liberatorium; *Arn. Corv. posth. Pac. l. 3. n. 15.* Nobis pro instituti ratione sufficiat, aliis missis, de calumniæ & malitiæ juramento agere.

Thef. XX. Juramentum calumniæ religiosa litigatorum asseveratio est, qua uterque jurato promittit, se nihil calumniæ causæ vel agere vel respondere, sed juris sui opinione & fiducia fretum. *Arnold de Reyger. disput. 5. process. judic. th. 6.* definitur à *Manz. comm. Inst. de pæn. tem. litig.* quod sit juramentum credulitatis, quod litigantes præstant, de conscientia & bonitate causæ, quam habere opinantur. German. *Der Eyd für geschrde / h. e. daß einer den andern nicht geschren will / Ordinat. Cameral. part. 1 tit. 61.*

Thef. XXI. Juramentum calumniæ duplex est, alterum universale sive generale, alterum speciale vel particulare. Universale erat, quod ab initio litis contestatæ præstabatur super tota causâ tam ab Actore quam Reo. *Beust. de jurejur. p. m. 52.* quod propterea generale appellatur, quoniam hoc ad causam totam & ad omnes actus Judicii refertur. *Rosbach. tr. civ. tit. 50 n. 3.* Speciale, quod non in totâ causâ, sed in quavis Judicii parte, sive singulis actibus in Judicio occurrentibus sive ab initio sive in medio, sive in fine judicii ab Actore & Reo præstabatur. Quotiens enim aliquis fraudem vel calumniam putabat subesse, totiens ab adversario, ut prius de calumniâ juraret, exigere poterat. *per l. jusjurandum 34. §. qui jusjurandum 4. ff. de jurejur.* Hodie de jure Justiniano sufficit præstari generale calumniæ juramentum, quo præstito non cogitur adversarius in singulis actibus Judicii supervenientibus denuò de calumnia jurare; ratio, ut juramentorum ac perjuriorum restringatur materia, nec sapius super eodem juretur. Unde unum duntaxat juramentum agnoscimus, quod partes regulariter principio litis contestatæ, & quidem generaliter super tota causâ subeunt. *l. 2. in pr. C. de jurejur. propt. calum. auth. hoc Sacramentum. ib. Novel. 49. c. ult. §. 1.*

Thef. XXII. Causa efficiens remota hujus juramenti calumniæ Jus Civile est, & præcipuè Imperator Justinianus, id quod ex

C

§. 1.

§. 1. *Instit. de pen. tem. litig.* & ejusdem ex constitutione evincitur, quæ extat in *l. 2. C. de jurej. propr. cal.* Jure enim civili, ut calumniis & malitiis hominum obviari possit, summa cum ratione ac publicæ utilitatis gratia introductum est, imò etiam, ut timore Juramenti contentiosa litigantium instantia compescatur. *l. 1. ubi Gothofr. C. d. t. l. 2. §. sed quia. 4. eod.* Causa propinqua, ipsæ sunt personæ de calumnia jurantes. Et regulariter omnes litigantes jurant, qui Judicio experientur, sive agendo sive excipiendo, idque vel suo nomine faciunt, vel alieno. *N. A. 1654. § 42.* Olim Judices quoque in singulas causas præstare sacramentum cogeantur, per *l. rem non novam. 14. C. de Judic.* hodiè res se aliter habet, & sufficit semel eos in primordio officii sui jurasse. *auth. hodiè. C. d. t.* Ex dicto Jur. Civ. debet in propria persona præstari, vel in illa provincia, ubi quis degit, sub actorum testificatione. *l. 12. §. 4. C. de reb. cred.* sicut & in causis appellationum, ubi privilegia juramentum calumniæ requirunt ab appellante (exceptis illustribus) illud in personâ coram judice à quo præstari debet §. *auth. sum sechsten. 117.* vel etiam ad quem §. 118. Ex jure Canonico à procuratore in alterius animam præstari potest. *c. 2. de juram. calum. in Sexto,* cui consonat. *O. C. p. 1. r. 65. & d. §. 4. N. A. 1654.* Juramentum calumniæ ex Jure Civili non potest omitti, & omissum reddit judicium nullum. *L. 1. C. h. t.* secus de jure Canonico *c. 1. de Juram. calum. in 8.* ex hodierna consuetudine præstatur ad petitionem Judicis, vel partis *d. §. 43. N. A. 1654.*

Thef. XXIII. Defertur hoc Jusjurandum tam Actori, quam Reo, ut personis principalibus *l. 2. §. sed quia 4. C. de jurej. propr. calum. auth. principales ibid.* sive præsentibus sint, sive absentes; excepto, si persona fuerit egregia, vel adversa valetudine impedita, quo casu juramentum in domo litigatoris fieri potest, altera parte, vel procuratore præsentem *l. pen. §. 4. & 5. C. de reb. credit.* veluti Doctor, persona valetudinaria, Assessores Judic. Cam. Imp. Auditores Rot. Rom. ratio est privilegium horum. *per l. 15. ff. de Jurejur. vid. Beust in l. ad person. 15. de jurejur. p. m. 310. n. l. 25. & 26.* occurritque in omnibus omnino causis, de quibus in Judicio quæritur, & in quas cadere aliqua calumniæ suspicio potest. *per l. 1. in princ. C. de jurejur. propr. calum.* nisi ob singularem rationem sint exceptæ, veluti Regum & Principum, aliorumq; summam ac regalem dignitatem obtinentium, causæ quas cum liberis suis & libertis agunt Parentes Patronive, causæ criminales

criminales, & si quæ similes. Adde R. A. 1654. S. 43. *ibi* jedoch der Churfürsten und Ständen verpflichte würckliche Räthe/so viel ihrer Herren Rechtfertigungs Sachen betrifft/ zu excipiren.

Thef. XXIII. Modus jurandi super calumniâ est: 1. ut jaretur jeiuino stomacho, *per c. honestum. 16. causa 22. qu. 5. 2. viva voce, 3. assumptione divini Numinis, 4. ut mares erectis primis duobus digitis, fœminæ adpositâ ad sinistrum pectus dexterâ, 5. coram Iudice ubi lis contestata est, auth. principales, in pr. C. de jurejur. propt. calum.* vel, si ad eum pervenire nequeant, coram Officialibus, *d. au. ibent. §. 2. & 3. 6. præsentate adversario. per d. auth. §. 2. verb. cum adversa parte. l. 2. §. fin. autem 3. C. d. t. 7. in loco publico.* Et quidem, quantum ad Actorem attinet, iurare debet, se non calumniandi animo litem movere, & quod existimet sese iustam causam fovere. Reus verò, quod putet, se bona instantiauti, & rectè contradicere *l. 2. vers. & actor quidem. C. de jurejur. propt. calum. dand. Mynsing. ad §. 2. Instit. de pœn. tem. litig.* Insuper uterque iurat, quod à Iudice interrogatus dicturus sit veritatem, quod nec dederit, nec daturus sit, nec promiserit, nec promissurus aliquid, ut sententia pro se feratur nisi illis personis, quibus iura non vetant dare, veluti Procuratori, Notario, Advocato. *novell. constitut. 124. in pr. auth. principales. C. de jurej. propt. cal. Job. Emeric. à Rosbach. prax. civ. tit. 59. num. 11.* quod nulla probatione vel allegatione falsa velit uti, nec dilationem gratiâ litis differendæ petiturus sit. *l. 1. in princ. C. d. t. quæ capita his circumferuntur passim versiculis à Justo Vultcio fufis:*

Juro, meam litem mihi sultam jure videri,

Nec celaturum, si qua rogatus ero.

Nec promissurum, neque causæ falsa levandæ

Dicere, nec litem ducere velle meam.

Coïncidunt cum illis, quos Dd. vulgò allegant: *Host. in summa: in fine h. 1.*

Illud juretur, quod lû sibi iusta videtur,

Et si quæretur, verum non inficietur,

Nil promittetur, nec falsa probatio detur,

Ut lû tardetur, dilatio nulla petetur.

Thef. XXV. Forma extat apud Emeric. à Rosbach. *in praxi Civ. 50. num. 20.* hæc: Ihr sollt schweren einen Eyd zu GOTT dem allmechtigen; erstlich/das ihr glaubet/ auch anders nicht wißet noch weh-

mer den das ihr ein gerechte und aufrichtige Sache habet / zum andern
 daß ihr keinen unnothurfftigen gefehrlichen auffschub und verzug / die
 Sachen damit auffzuhalten / suchen noch begehren wöllet. Zum vierd-
 ten / daß ihr euch in dieser Sachen keiner falschen zeugnuß noch bewei-
 sung gebrauchen wöllet / zum fünfften und letzten / daß ihr niemand an-
 ders den denjenigen / so daß Recht zulasset / dieser Sachen halber
 nichts gegeben / noch verheissen habt / auch forhin nichts verheissen
 noch geben wöllet / damit ihr die urtheill erhalten möget ; alles gerew-
 lich und ohn gefahrde. *Formulas Juramentorum Calumniæ & ma-
 litiae in Constitut. Megapol. usitatas vid. in der Land und hofger. Ordnung
 p. 1. t. 24. & 25. & Rost. gericht's Ordnung p. 1. t. 19. p. m. 63. R. A.
 de anno 1654. §. über dieses. 43. ibi. daß Juramentum calumniæ dahin
 zu erstaten schuldig seyn / das sie nemlich eine gerechte Sache zu haben
 glauben / was sie vorbringen und begehren / nicht auß gefahrde oder böser
 meinung / noch zu auffschub und verlengerung der sachen ; Sondern
 allein zur notturfft thun / die Wahrheit nicht verhalten / uff des gegentheilß
 vorbringen oder erzehlung der Geschicht in allen seinen umbstenden
 ohne gefahrde antworten / und so bald sie auß denen beweisthumen / oder
 sonst in progressu der Sachen befinden werden / das sie eine unrechte
 Sache hetten / davon absteien und sich deren genglich entschlagen
 wölten. Et hæc est nova formula hujus juramenti concepta.*

Thef. XXVI. Cum hoc juramento ad finitatem habet Jura-
 mentum malitiæ, estque, quod, quando aliquid malitiose propositum
 præsumitur; præstatur tam ante quam post litem contestatam in
 quacunque parte Judicii, ex officio Judicis delatum, *c. cum dilectus. 32.
 S. nos verò. X. de elect. Joh. Emeric. à Rosbach. in tract. civ. tit. de juram.
 calum. n. 18. Arnold. Corvin. posth. Pac. l. 3. defin. 17. differunt hæc Jura-
 menta tum jure Canonico, tum inspecto usu fori. Juramentum ca-
 lumniæ generale est de toto Judicio, hoc saltim speciale, aut de ali-
 quo litis articulo. Illud semel tantum præstatur, hoc vero sæpius
 exigitur, & totiens, quotiens expedire hoc Judex viderit. *text. in cap.
 2. vers. in omnibus. de juram. calum. in sexto.* quoad fori usum à Jura-
 mento calumniæ differt, tanquam species à genere, cum Jusjuran-
 dum calumniæ generale, malitiæ speciale à Doctoribus vocitetur.
 Quod tamen Pacius improbat in epitome juris *disp. 24. th. 7. p. m. 453.*
 Hæc differentia vero non reperitur in J. C. & ex novissimo reces-
 su §. 43. Juramentum Calumniæ etiam in quavis judicii parte præstari
 potest*

potest. ibi. in welcherley theil des Gerichts. *Ord. Cam. p. 3. r. 13. S.* dergleichen. *Vide Hahn. in. compend. Jur. Camer. noviss. de juramento calumnie. p. 13.*

Thef. XXVII. Huius iuramenti formulam proponit idem. *Rosbach. cit. loc. n. 21 p. 294.* Ihr werdet schweren einen Eyd zu GOTT dem Allmächtigen/ ob ihr anders daß in ewren gewissen thun möget/ daß ihr daß sehnige so ihr fürbringer und begehret / nicht auß auffschlichen geschehen/ noch böser meinung / die Sachen dadurch auffzuhalten und zu erlengern/ sondern allein zu ewer nothdurfft thut / als war euch GOTT helffe.

Thef. XXVIII. Ratio & finis iuramenti huius præstandi, favor publicus est, & communis utilitas. *text. in l. 2. S. sed quia veremur. C. de juram. propt. cal.* ut non solum lites sed & calumniatores minuantur, & ut sacramenti timore litigantium securitas & audacia compescatur. *th. 22. sup. ut sit litium compendium, ut per illud eliciatur veritas, partes probationibus exonerentur, veritas causæ manifestetur, ut maiore cum timore & religione iudicia exerceanur. Cass. Manz. ad tit. Inst. de pæn. tem. litig. §. 1. num. 6.* Nam cum homines in exercendis litibus adversarios suos plerumque per fraudem. & frustrationem non erubescant vexare in iudicio, uti in anterioribus demonstravimus, omnemque versutiam & malitiam in adversarii incommodum intentando litem temere moveant atque protrahant. *l. cui necessitas 39. §. 1. ff. de liberal. caus.* ideoque non solum ad dirimendas lites, sed etiam compescendum litigantium audaciam & securitatem iuramentum hoc introductum est, *princ. & §. ecce enim 1. Inst. de pæn. tem. litig.* tum quod malitiam hominum non sit aperienda fenestra *l. in fundo 38. ff. de rei vindit.* Sed omnibus modis occurrendum, tum quod Reipub. inter sit, lites non multiplicari. *l. 10. C. de transact. Ayres process. Jur. l. 1. c. 11. observ. 2. n. 1. 2. & 3. Adde & Rauchbar. p. 1. q. 11. per tot.*

Thef. XXIX. Tandem obiter attingi potest, quomodo nimirum Iudæus, qui non credit in sancta Dei Evangelia, iuret, formulam reperi apud *Beust. tract. de iure iur. p. m. 65.* talem: Der Jude mus unter andern seine rechte Hand biß an den Knorren legen uff ein Buch/ die Hebræische Bibel, die Bucher Moysis, oder auff den Thalmud, darin die zehn gebott geschriben stehn. Et denique iurat hunc in modum: Adonay/ ein Schöpfer der Himmel/ und des Erdreichs/ und aller

aller ding / auch mein und der Menschen / die hie stehen / Ich ruffe dich
an durch deinen heiligen Nahmen auff diese Zeit zu der Warheit; Als
und der N. mir zugesprochen hat umb den oder den handel / so bin
ich ihm darumb oder daran gang nicht schuldig oder pflichtig / und hab'
auch in diesem Handel keinerley falscheit / oder unwarheit gebraucht /
sondern wie es vorlaut hat / und heuptsach / Schuld / oder sonst was die
Sach ist / also ist es war ohn alles gefehrde / argelist und vorgebligkeit /
also bitt ich mir Gott Adonay zu helfen und zu bestetigen diese warheit.
Wo ich aber nicht recht oder war hab' in dieser Sachen / sondern einig
unwarheit falsch oder betrieglichkeit darin gebraucht / so sey ich Heram
und verflucht ewiglich. Wo ich auch nicht war und Recht hab' in die-
ser Sachen / daß mich dan übergehe und verzere daß ferner / daß Sodo-
ma und Gomorra übergien / und alle die Glück / die an der Thorach
geschriben sehn / und daß mir auch der wahre Gott / der Laub und
Graß und alle Ding beschaffen hat / nimmermehr zu hülffe noch zu
staten komme in einigen meinen Sachen und nöten. Wo ich aber
War und Recht hab' in dieser Sachen / also helff mir der ware GOTT
Adonay. Vide Sachsen weichbild p.108. Et plures formas deferendi
Judæis iuramentum apud specular: in tir: de iuram: calumn: §. 3. vers:
sed pone Judæus. n. 17. Marant. in p. 3 n. 50. & seqq: Qui vult huius in-
tuitu horrendas iuramentorum formulas scrutari, adeat Petreium
in Chron: Moscovit: p. 2. p. 391. & Paradinum in Chron. Sabaudie. lib: 3. c.
49. Natal: Com: lib: 19. p. 405.

Thef. XXX. Placet hic subiicere quæstionem non prorsus in-
iucundam, nimirum quâ poenâ sit afficiendus periurus? Inquit Imp.
Alexander in l. 2. C. de reb. cred. Jurisiurandi contempta religio satis
Deum ultorem habet. Secundum quæ verba opinantur alii, nullam
de Jure Justiniano constitutam peierantibus poenam, sed tantum
vindictæ relictos divinæ; ceterum hæc uti intelligatur lex, distin-
guendum est: sive enim jurat aliquis vi & metu coactus; veluti si captus
à latronibus juret se pecuniam eis daturum: sive calore quodam;
ut amoris, quò magis fruatur Amasia, vel iracundiæ; ut si juret, se
nolle uxorem ducere, pecuniam mutuò dare, fidejubere: sive deni-
que dolo malo; ut puta in negotiis contrahendis, aut judiciis frau-
dandi alterius causa. Primo casu, qui coactus juravit, ex jureju-
rando non tenetur ipso jure, nisi scilicet stipulatio fuerit interposita:
quia Iusjurandum Jure civili non parit obligationem & actionem, nisi
cum

cum libertus jurat, se daturum munus, dona & operas Domino l. 7. ff. de oper. libert. Iure tamen Canonico hoc casu absolutio Pontificis requiritur c. verum: 15 X. de iurei. Equidem non est tutum, quemlibet contra iuramentum suum venire, nisi tale sit, quod servatum vergat in interitum salutis aeternae. c. si vero 8. eod. tit. secundo casu non punitur aliquis iure Civil; l. 2. C. ad l. Jul. Mai. l. 2. C. de Reb. cred. Sed reservandus est divinae ultioni, si contra assertum venerit, soli enim sibi nocuit, Beus: de iurei. p. m. 61. tertio casu, qui fraudandi alterius causa consulto peieravit, punitur etiam iure civili, vel privatione dignitatis. l. quoties 17. C. de dignitat. vel infamia. l. si quis maior 41. C. de transact. vel fustibus. l. si duo 13. §. ult. ff. de Jurejur. vel exilio. l. ult. ff. Stellionat. vide Jul. Pac. év. v. 10. §. centur. 3. quest. 79. Fachin: l. 1. contror: c. 4. De Iure Canonico excommunicatio poena periurii est; si quis ergo periurium admisit, ab Ecclesia repellitur, sive à communione & consortio fidelium, ut nullus cum eo comedat, neque bibat, neque orèt, neque in domo sua eum recipiat. text. in c. pradi. candum fin. causa: 22. qu. 1. Hodie in poen. Constitut. Carol. V. peieranti scripta est poena, & non solum bona periurio acquisita cogitur adversario restituere, in Civilibus scilicet, sed praeterea infamiam patitur, & dignitate privatur omni, cum amissione geminorum, quibus praestitit jusiurandum, digitorum. In criminalibus vero causis eam debet sustinere poenam, qua plectendus erat is, contra quem iuravit. Constit. Crim. Car. V. artic. 107. rubric. Strass derjehen so einen gelehrten Eyd vor Richter und Gericht meynbig schweren. Et haec poena in eo locum invenit, qui facit contra iuramentum, quod solenni modo praestari solet, non etiam in simplici assertione vel loquela, cui postea contravenire quis saepius intendit. quamvis apud Deum & in foro conscientiae nulla sit inter solenne iuramentum & simplicem assertionem distinctio. c. etsi Christus X. de Jurejur. Joan. Emeric: à Rosbach. intracat. civ. de Juram. test. n. 17. & 18. Itaque periurium caveant omnes, & ab hoc summopere abstineant, scientes hoc grande scelus esse, & in lege & in prophetis & in Evangelio prohibitum. d. c. fin. causa: 22. quest. 1. Hinc pie Tibullus inquit, 1. eleg.

Ab miser, & si quis primò perjuriam celat!

Sera tamen tacitis poena venit pedibus.

Atque hic discursum de Calumniatoribus & Juramento Calumniae
Perficere est animus,

Uti-

Utinam ille non inveniret calumniatores, nec in maledicos incideret!
Inquies, Zoile, saltuatim ex aliis exscriptum Auctoribus; at puto
satius, congerere varia ex optimis quibusque, quam proprio Marte
excogitata cum periculo exponere & proferre; maxime cum nihil
dicatur hodiè, ut Comicus ait, quod non prius dictum sit, nec fingi
hac ultima senecta quidquam valeat, in quo non exactius desudarint
Majores Nostri, perque ora, perque manus, perque scripturas om-
nia jam à mundo condito prudenter atque graviter meditati: Si
quid erravero, tristi illo in aliquo puncto *ex l. 2. §. si quid. C. de vet. jur:
enuc:* mortalitatis usus privilegio, in veritatis tramitem reduci de-
sidero. Dabit hoc bonus Censor humanæ imbecillitati, quippe omniū
habere memoriam nequit mortalitas, & penitus in nullo errasse,
divinitatis erat, *Imp Justin. in constitut. tanta. de confirmat.*

Digest. §. 14.

Diis grates, laudemq; fero.

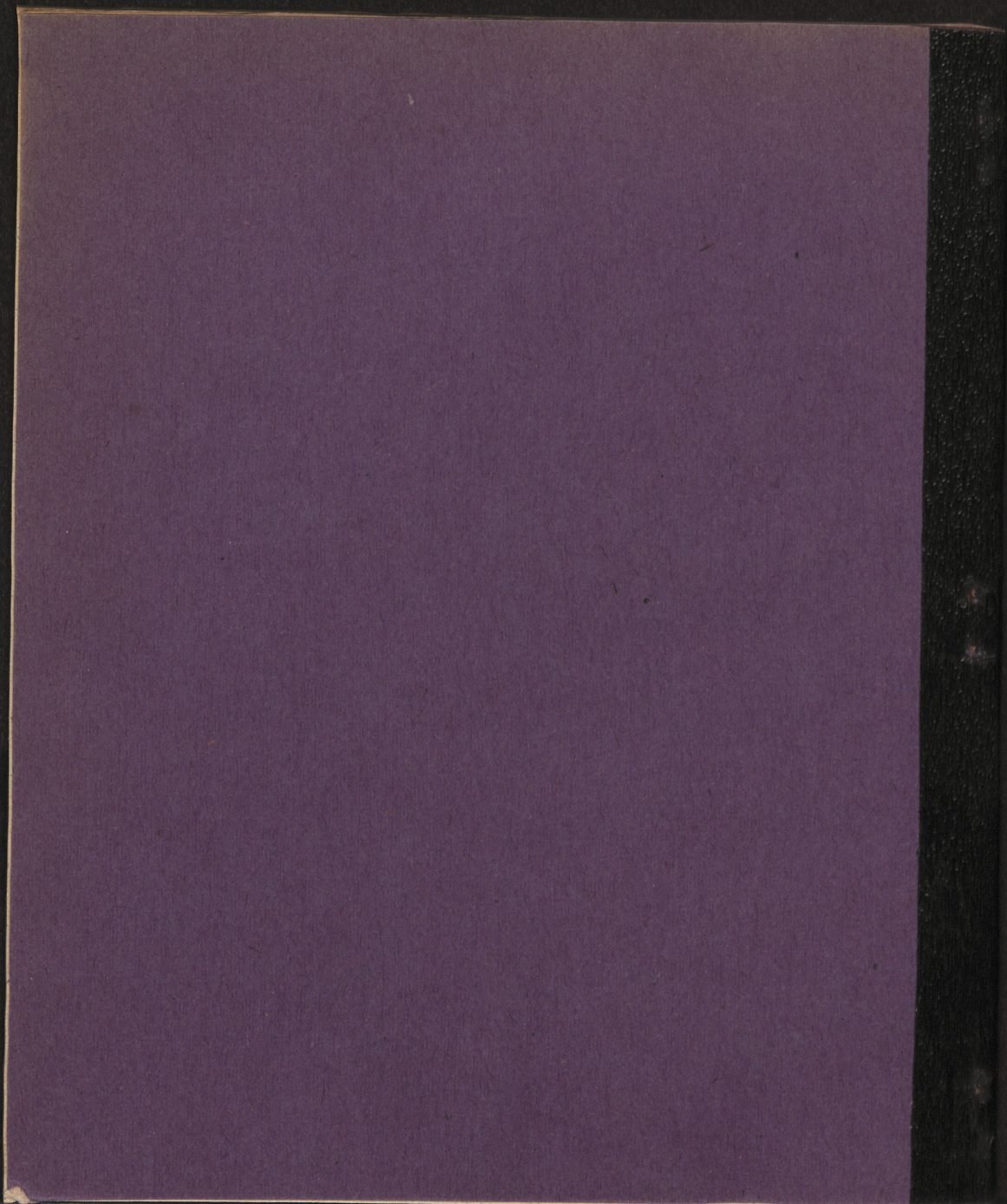

SAt laudabiliter! Sic rursus in orbe triumphas,
Et tibi publicitūs, addis, Amice, decus.
Restat, ut orneris palmā victoribus apta;
Perge, velut voveo, venerit illa brevi.
Nunc ego voce meā conamina gratulor ista,
Gratabor tituli commata deindè tibi.

*Florentissimo Dn. Amelio, Fautori & Amico
fraterno cum voto omnigena felicitatis
sic.*

Joachimus Berens / Rost.
Juris Stud.

cum libertus jurat, se daturum munus, dor
ff. de oper. libert. Iure tamen Canonico hoc
requiritur c. verum: 15. X. de iurei. Equidem
bet contra iuramentum suum venire, nisi ta
gat in interitum salutis aeternae. c. si vero 2. eod.
punitur aliquis iure Civil; l. 2. C. ad l. Jul. Ma
reservandus est divina ultioni, si contra asse
sibi nocuit, Beust: de iurei. p. m. 61. tertio casu
caussa consulto peieravit, punitur etiam Iur
dignitatis. l. quoties 17. C. de dignitat. vel in fa
de transact. vel fustibus. l. si duo 13. S. ult. ff. de 3
stellionat. vide Jul. Pac. Enchiridion. centur. 3. q.
trov. c. 4. De Iure Canonico excommunicati
quis ergo periurium admiserit, ab Ecclesia
munione & consortio fidelium, ut nullus cu
bibat, neque oreret, neque in domo sua eum
candum fin. causa: 22. qu. 1. Hodie in poen. Co
ranti scripta est poena, & non solum bona po
adversario restituere, in Civilibus scilicet, si
patitur, & dignitate privatur omni, cum
quibus praestitit iusiurandum, digitorum. In d
eam debet sustinere poenam, qua plectendus
iuravit. Constit. Crim: Car. V. artic. 107. rubri
einen gelehrten Eyd vor Richter und Gerichte
hac poena in eo locum invenit, qui facit cont
solenni modo praestari solet, non etiam in fin
quela, cui postea contravenire quis saepius in
Deum & in foro conscientiae nulla sit inter
simplicem assertionem distinctio. c. etsi Christi
Emeric: à Rosbach. in tractat. civ. de Juram. test.
iurium caveant omnes, & ab hoc summo pe
hoc grande scelus esse, & in lege & in prophe
bitum. d. c. fin. causa 22. quest. 1. Hinc pie Ta
Ab miser, & si quis primò perjuriam celat

Sera tamen tacitè poena venit pedibus
Atque hic discursum de Calumniatoribus &
Perfucere est animus.

omino l. 7.
Pontificis
quemli
atum ver
casu non
cred: Sed
foli enim
di alterius
ivatione
aio: 41. C.
o. l. ult. ff.
l. 1. con
ii est; si
ve à com
neque
c. predi
V. peie
a cogitur
famiam
inortum,
ro causis
ra quem
lehnen so
peren. Et
n, quod
e vel lo
vis apud
entum &
ur: Joan:
que per
scientes
elio pro
eleg.

alumnia
Uti-